

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITVIJA

Leto XV.

Litija, maj 1974

Številka 5

Poslovni dosežki v prvem tromesečju — zadovoljivo

Kako naj jim to povemo?

Spremenljiv in nestabilen značaj jugoslovanskega gospodarstva onemogoča, da bi lahko že v začetku leta točno predvideli poslovne dosežke za naslednje leto. Stopnja inflacije je visoka, cene surovin in materialov vrtoglavo naraščajo, medtem, ko so naše prodajne cene zamrznjene. Vse te razmere so bile v precejšnji meri poznane, ko smo pripravljali gospodarski načrt za leto 1974. Ti gospodarski tokovi se bodo nedvomno odrazili na naše poslovanje v naslednjem obdobju, zato so tudi naše napovedi še dokaj črnoglede.

Prvo tromesečje poslovanja je za nami. Ze površna analiza poslovne dejavnosti kaže prej navedene vplive na stanje podjetja. Stroški naraščajo, likvidnost pada, edino intenzivnost povpraševanja po naših izdelkih se ni zmanjšala in še vedno ne moremo zadostiti vsem naročilom. Računa pa se, da bo zaradi uvoza večjih količin preje tudi povpraševanje po preji prešlo v normalne okvirje.

Oglejmo si dosežke naše proizvodnje:

Predilnica je proizvedla 1.645 ton enojne preje, torej 35 ton več kot v lanskem obdobju. Tu ni bistvenih razlik, vendar na to tudi nismo računali, ker so predilne kapacitete ostale nespremenjene. Asortiman proizvodnje pa je ostal še vedno zelo raznolik, zato tudi pri menjavah ni bistvenih sprememb. Prednost imajo še vedno izdelki iz sintetičnega vlakna, čeprav je

zaradi podražitev surovin akumulativnost nekoliko nezadovoljna. Kritično stanje pa je pri izdelkih iz bombažnega vlakna. Tu je prišlo do tako občutne podražitve vlakna, da, če ne bo prišlo do zvišanja prodajne cene bombažni preji za preko 70 %, bodo nastale lahko za naše podjetje usodne posledice. V lanskem letu smo plačali za en kilogram bombažnega vlakna v povprečju 14,00 din, letos pa se giblje cena za en kilogram bombaža od 27,00 do 31,00 din.

Tolike podražitve bombažnega vlakna v prvem tromesečju še nismo v polni meri občutili, ker smo za proizvodnjo trošili še precej surovine iz lanskoletnih zalog, kupljeno po nižjih cenah, zato je tudi finačni rezultat za to obdobje zadovoljiv. Poraba surovine po novih cenah pa finančni rezultat temeljito spremeni.

Proizvodni program pri enojni preji je v celoti uresničen.

	III/73	Plan 74	III/74
bombažna preja kard.	860	800	833
bombažna preja česana	120	160	168
stanična preja	73	82	61
sintetična preja	556	518	582
Skupaj	1.619	1.560	1.645

V količinski strukturi je bombažna preja udeležena še vedno s 60 %, počasi, vendar jo vztrajno izpodriva donosnejša proizvodnja sintetične preje.

V velikem porastu je proizvodnja v previjalnici. Tu prihajajo do izraza nove strojne kapacitete. Za razširitev in povečanje sukalnice in previjalnice smo porabili preko 40

milijonov novih dinarjev, zato se v tem odelku, ko bo tudi organizacijsko urejen, pričakuje podvojitve proizvodnje.

V prvem tromesečju smo proizvedli 587 ton sukanje preje, kar je za 18 ton manj kot v istem obdobju preteklega leta, medtem, ko je planska obveznost realizirana 79 %. Plan sukalnice ni uresničen,

ker ni bilo na razpolago dovolj električne energije, pa tudi postavitev strojev nekoliko kasni. Previjalnica je previla 815 ton preje. Proizvodnja je glede na lansko obdobje višja za 63 %, plan pa realiziran 88 odstotno.

Medtem, ko produktivnost v predilnici in sukalnici stagnira, je v previjalnici zaradi novih avtomatov v znatnem porastu. Povečana proizvodnja v novi previjalnici se je odrazila tudi na vrednosti proizvodnje, ki znaša v prvem kvartalu 68.558.000 din, lani pa 54.632.000 din, kar je za 25 odst. več. Delno vpliva na porast vrednosti tudi sprememba cen preje v primerjavi z lanskim obdobjem.

Vzporedno z vrednostjo proizvodnje je naraščala tudi lastna cena izdelkov. Za letošnje proizvodnje smo porabili že 64.726.000 din sredstev, to je za 11.600.000 din več kot lani v istem obdobju. Poleg cene surovine, naraščajo tudi ostali stroški. Zabor za prejo je stal v začetku preteklega leta 80 din, letos stane 160

din. Če upoštevamo, da porabimo letno 22.000 novih zabojev to pomeni, da bi se celoletni stroški samo za zaboje povečali za 176 starih milijonov. Zato je naša težnja, da pridemo v celoti na kartonsko embalažo, ki je cenejša. Če pošljemo kupcem prejo v novem zaboju, nas stane embalaža za 1 kg preje 1,33 din, v kartonski embalaži pa le 0,65 din za kg preje. Drug tak primer je energija. Lani smo za kritje tega stroška porabili 82 milij. s. din, letos pa že 114 milij. Takih primerov je še več, zato tudi ne presečna tako visok porast lastne cene izdelkov.

Prodaja je bila v prvem tromesečju dobra. Prodali smo 1.598 ton preje, za kar smo iztržili 66.029.000 din. S preostalimi dohodki naše dejavnosti smo dosegli 68.098.000 din celotnega dohodka, to je povečanje za 14.276.000 din v odnosu na lansko leto.

Razdelitev celotnega dohodka in primerjava le tega z lanskim obdobjem pa je naslednja:

	III/1973	III/1974	Indeks
Celotni dohodek	53.821	68.098	127
-- porabljen sredstva	37.813	42.669	113
-- amortizacija	4.285	8.048	189
Dohodek	11.723	17.381	148
-- povečanje dohodka	270	453	168
Dohodek za delitev	11.993	17.834	149
-- pogodbene obveznosti	897	1.370	153
-- zakonske obveznosti	1.007	1.508	150
-- drugi osebni prejemki	84	63	75
-- osebni dohodki	8.469	10.611	125
Ostanek dohodka	1.538	4.282	278

Razdelitev celotnega dohodka in primerjava z lanskim obdobjem pokaže, da smo dosegli poleg visoke rasti celotnega dohodka tudi nagel porast dohodka. Tu pa se mora upoštevati, da je bil dohodek v prvem tromesečju leta 1973 majhen, saj je bil udeležen v celotnem dohodku komaj z 21 %, medtem, ko je bil ostanek dohodka le z 2,8 %. To pomeni, da se je

akumulacija podjetja povišala, vendar tudi ta ni visoka, če jo primerjamo z ostalimi panogami ali podjetji tekstilne grupacije. Ostanek dohodka se med letom ne deli, temveč samo na koncu leta. Ostanek dohodka so tista sredstva, ki jih podjetje razporeja v svoje sklade in daje za družbene potrebe, vendar je s predpisi že vnaprej določeno (Nadaljevanje na 2. str.)

Litijski predilec izhaja enkrat mesečno. Urejuje uredniški odbor: Branko Bizjak (glavni urednik), Albin Ankon, Martina Kralj, Marjan Sonc, Tone Štrus. List dobijo člani kolektiva in upoko-jenci brezplačno. Tisk in klišei: Gorenjski tisk, Kranj

Kaj pomeni za podjetje

Nov način financiranja splošne in skupne porabe

Ni dolgo tega, ko smo obravnavali programe posameznih interesnih skupnosti. Z resolucijo o družbeno ekonomskem razvoju SR Slovenije za leto 1974 je predvidena izpeljava sistema davkov in prispevkov za financiranje interesnih skupnosti. To pomeni, da se bo sistemsko uredila uporaba posameznih virov dohodkov za financiranje splošne in skupne porabe.

Gre za to, da se v novem sistemu dosledno ločijo viri dohodkov, in da se delavci kot ustvarjalci sredstev v mejah samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov dogovarjajo z interesnimi skupnostmi o višini sredstev, ki so potrebna za uresničitev programov. V bistvu gre za dogovor med koristniki in izvajalci programov. Zakonsko so določene vrste virov, medtem ko gre pri dogovoru zgolj za višino stopenj na osnovi katerih se zagotovijo potrebna sredstva. Financiranje splošne in skupne porabe se bo vršilo s prispevki iz osebnega dohodka delavcev, ter prispevkov drugih občanov (tak način je bil v uporabi že sedaj) in s prispevki iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela. Prispevki na račun dohodka so novost in pomenijo, da bo tista delovna organizacija, ki je bolj akumulativna tudi več prispevala.

S prispevki iz osebnega dohodka delavcev in s prispevki drugih občanov se bodo financirale naslednje samoupravne interesne skupnosti, oziroma posamezne njihove dejavnosti:

1. Izobraževalna skupnost — za predšolsko in osnovnošolsko izobraževanje in druga dejavnost — po stopnji 4,86 odst. od bruto osebnih dohodkov za temeljno izobraževalno skupnost in po stopnji 0,84 % za solidarnostni sklad, iz katerega se pokrivajo tiste temeljne izobraževalne skupnosti, ki nimajo dovolj lastnih dohodkov. Med takšne sodi tudi Litijska temeljna izobraževalna skupnost, ki bo po programu dotirana iz soli-

darnostnega sklada v višini 6.624.000 din.

2. Skupnost otroškega varstva. Ta se bo financirala po stopnji 0,60 % za temeljno skupnost v občini in po stopnji 2,43 % za republiško skupnost. Sredstva se bodo porabila za neposredno otroško varstvo in otroški dodatek.

3. Kulturna skupnost bo zbirala sredstva po stopnji 0,55 % za temeljno dejavnost v občini in po stopnji 0,18 % za republiško skupnost.

4. Telesna kultura bo financirana po stopnji 0,73 %. Sredstva se bodo porabila za temeljno dejavnost, del teh pa se bo odvedel republiški telesno kulturni skupnosti.

5. Skupnost zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenega varstva zbira sredstva po stopnji 8,27 %, za vse oblike zdravstvenega varstva, razen za nesreče pri delu in poklicna obolenja.

6. Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja bo zbirala sredstva po stopnji 11,48 % za vse vrste osnovnega zavarovanja.

7. Občinski proračun se financira po stopnji 0,20 %.

S prispevki iz dohodka delovnih organizacij pa se bodo financirale naslednje samoupravne interesne skupnosti:

1. Izobraževalna skupnost SR Slovenije za dejavnost visokega šolstva in poklicnega izobraževanja. Prispevek se obračunava po stopnji 8,14 % od davčne osnove.

2. raziskovalna skupnost —

Izračun:

$48.000.000 \times 33,07 = 15.873.600$ din prispevkov,
 $48.000.000 \times 29,27 = 14.049.600$ din prispevkov,
 razlika 1.824.000 din, iz česar je razvidno, da bo osebnim dohodkom znižana obremenitev za 182 milij. starih din. Postavlja pa se vprašanje za koliko so večje dajatve na račun dohodka. Izračun je pokazal naslednje:

Izračun:

— davčna osnova podjetja 35.000.000 din
 — osebni dohodki 48.000.000 din
 — poslovni sklad podjetja 90.000.000 din
 $35.000.000 \times 9,94 \% = 3.479.000$ din
 $48.000.000 \times 2,48 \% = 1.190.400$ din
 $90.000.000 \times 1,35 \% = 1.215.000$ din
 Skupni prispevki 5.884.000 din.

znanost, se financira po stopnji 1,80 % od davčne osnove, od katere se plačuje davek od dohodka.

3. skupnost invalidskega in pokojninskega zavarovanja SRS zbira sredstva na račun dohodka predvsem za revalorizacijo pokojnin ter za rehabilitacijo invalidov in benificirano delovno dobo. Sredstva gredo iz dohodka delovnih organizacij, vendar sta dve osnovi za obračun tega prispevka:

— po stopnji 0,80 % so osnova bruto osebni dohodki,
 — po stopnji 1,35 % je osnova poslovni sklad OZD.

4. skupnost zdravstvenega zavarovanja in varstva zbira sredstva iz dohodka za nesreče pri delu in poklicna obolenja, za določene investicije in za nekatere strokovne naloge. Osnova za obračun prispevka so bruto osebni dohodki, stopnja pa je 1,48 %.

5. skupnost za zaposlovanje zbira sredstva po stopnji 0,20 odst., osnova pa je bruto osebni dohodek. Sredstva te skupnosti se bodo trošila za stroške in organizacijo te službe in za priprave za zaposlovanje.

Seštevek vseh stopenj, ki obremenjujejo osebne dohodke pove, da bodo le te nekoliko nižje kot so bile v letu 1973. Skupna stopnja je 29,27 odst., lani pa je bila 33,07 %. V letu 1974 bomo po programu namenili v našem podjetju za osebne dohodke 48 milijonov din.

Izračun pokaže, da bo dohodek izredno visoko obremenjen, praktično pomeni to 41 % ustvarjenega ostanka dohodka v letu 1973.

V letu 1973 so znašale vse dajatve 13.316.000 din, na podlagi novih stopenj in spremembnih osnov pa znašajo vsi prispevki skupaj 19.934.000 din. Razlika je ogromna, saj znaša 6.618.000 din ali 50 %. Vse to pomeni, da moramo z delom ustvariti za toliko milijonov več sredstev, če hočemo, da ne bo ogrožena naša razširjena reprodukcija.

Ko smo obravnavali programe samoupravnih interesnih skupnosti, so ti vsebovali poleg dejavnosti tudi vsoto potrebnih sredstev, ki je bila v odnosu na prejšnje leto v poprečju višja za 21,5 %, kar je pogojeno z visoko rastjo družbenega proizvoda v občini, ki bo po programu za leto 1974 porastel za 25 %.

Na eni strani tako povečana dajatev, na drugi pa veliko nižje prikazan porast splošne in skupne porabe, nas je vodilo, da se je pred podpisom družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov sestel razširjen odbor sindikata, kateremu je prisostvoval tudi sekretar Občinskega komiteja tov. Stane Volk in vodja ekspoziture SDK v Litiji tov. Vida Lap. Na tem sestanku smo predložili ponovno proučili, ker so bili znani že vsi elementi izračunov. Pri tem smo prišli do zaključka, da obstoja tako velika razlika med prispevki in potrebami, da družbenega dogovori in samoupravnega sporazuma ne podpisemo, če se ta ne dopolni z besedilom, s katerim se določi, da v primeru, ko se nabere več sredstev kot znašajo predvidene potrebe po programih, obveznost preneha, presežek pa se vrne delovnim organizacijam. Pri podpisu dogovora je bila ta pripomba upoštevana, zato smo predloženi družbeni dogovor in samoupravni sporazum podpisali.

Iz vsega tega gradiva je razvidno, da bom morali za splošno in skupno porabo nameniti več sredstev kot doslej, koliko bo to točno znašalo, pa bomo videli na koncu leta.

A. K.

Hitrost snemanja je pomembna za produktivnost predpredilnice.

Poslovni dosežki v prvem tromesečju

(Nadaljevanje s 1. str.)

kolikšen del mora iz svojih skladov dati kot posojila za razne namene. Da bi ugotovili, koliko sredstev bo ostalo

kollektivu za investicije in skupno porabo, smo na osnovni obstoječih predpisov razdelili tudi ostanek dohodka

ostanek dohodka	4.282.000 din
sredstva rezerv	348.000 din
skupne rezerve (občina, republika)	207.000 din
posojilo za nerazvite	975.000 din
potrebe družbenih služb	130.000 din
ostane na razpolago kolektivu	2.622.000 din

Sredstva, ki ostanejo na razpolago se zelo zmanjšajo. Nove dajatve, ki bodo določene v naslednjih mesecih za financiranje splošne in skupne porabe pa bodo še ta preostanek zmanjšala za približ-

no 1.600.000 din. Iz vsega tega je razvidno, da bo ostalo kolektivu dejansko na razpolago 1.022.000 din, od ustvarjenega ostanka dohodka 4 milijone 282.000 din.

Sredstva, ki smo jih pora-

bili za osebne dohodke so višja za 25 %. Večja sredstva, ki smo jih porabili za osebne dohodke so vplivala tudi na povišanje osebnih dohodkov. Lansko tromesečno poprečje je bilo 1.798 din, letos 2.124 din na mesec, kar pomeni 18 odst. povišanja. Vendar pa taka primerjava ni življenjska, ker je glede, na hitro naraščanje cen prvi kvartal preteklega leta preveč oddaljen. Realnejša je primerjava z lanskim letnim obdobjem, ko je znašal poprečni mesečni osebni dohodek 2.140 din. V primerjavi s tem poprečjem, pa so letošnji osebni dohodki prvega tromesečja celo nekoliko nižji.

A. K.

Zavarovalstvo po določilih nove ustave in zavarovanja v našem podjetju

Po temeljnem zakonu o zavarovanju in zavarovalnih organizacijah (Ur. list SFRJ št. 7/67, in še s spremembami) je določeno, da je zavarovanje gospodarska dejavnost, s katero se po načelu vzajemnosti zagotavlja gospodarska varnost premoženja in oseb pred nevarnostmi, ki jih ogrožajo (požar, nezgode itd.).

Zavarovanci (organizacije združenega dela, podjetja, družbeno politične skupnosti in drugi organi ter privatne osebe) plačujejo premijo za sklenjena zavarovanja zavarovalni skupnosti. Iz teh sredstev plačujejo zavarovalnice zavarovalnino in pokrivalo druge stroške. Zavarovanje imovine in oseb je prostovoljno, kot to določa citirani zakon. Po prej veljajočih predpisih je bilo zavarovanje za gospodarske in druge organizacije obvezno in se je sklepalo z zavarovalnicami oz. državnimi zavarovalnimi zavodi. Pravice in obveznosti med zavarovanci in zavarovalnicami je urejala zavarovalna pogodba. Zavarovanci pa prosto izbirajo pri kateri zavarovalnici bodo zavarovali svoje premoženje in rizike.

OBVEZNO ZAVAROVANJE

Ko govorimo o prostovoljnem zavarovanju po že omenjenem zakonu iz leta 1967, ne smemo pozabiti na obvezno zavarovanje, ki je delno ostalo še nadalje, in sicer zavarovanje motornih vozil (za odgovornost), obvezno zavarovanje v prometu. Potniki v

se lahko sredstva skladov, namenjena za poravnavanje obveznosti pri škodi ene vrste, uporabljajo za poravnavanje obveznosti škode druge vrste. Družbene pravne osebe, ki združujejo sredstva v zavarovalni skupnosti oz. rizični skupnosti, upravljajo poslovanje teh skupnosti.

nosti življenjskih in nezgodnih zavarovanj in na zboru rizične skupnosti industrijskih zavarovanj, kjer so delegati razpravljali med drugim o samoupravnem sporazumu zavarovalne skupnosti Sava in o izvolitvi iniciativnih odborov rizičnih skupnosti (predvidenih je šest rizičnih skupnosti).

NAŠE ZAVAROVANJE

Kako je z zavarovanji v našem podjetju bomo opisali na kratko v tem sestavku. Vsako leto določa delavski svet vrsto in obseg zavarovanj, ki jih imamo prostovoljno sklenjena.

Pogodbeno imamo sklenjena naslednja prostovoljna zavarovanja:

- požarno zavarovanje za zaloge, investicijsko opremo, osnovna in obratna sredstva (gradbeni objekti in stroji kot osnovna sredstva), oprema, dalje objekti in oprema obrata družbene prehrane, počitniškega doma in koč na Veliki planini,

- strojelomno zavarovanje, kamor spadajo stroji, strojne naprave instalacije in aparati, in sicer v omenjenem obsegu po posebnem seznamu strojev in naprav, tudi industrijski tir, bajer, ceste in tlakovana dvorišča,

- kasko zavarovanje prevoznih sredstev — traktor, traktorske prikolice, moped, razni viličarji in podobna vozila,

- transportno zavarovanje, za prevoz blaga z različnimi vozili,

- zavarovanje splošne odgovornosti, ko se krije škoda, za katero je krivo podjetje ali njegov delavec. Škoda je povzročena lahko drugim osebam izven podjetja ali pa lahko posameznim članom kolektiva, je pa odškodnina določena do gotove meje oz. višine,

- neobvezno nezgodno zavarovanje gasilskih desetini,

- neobvezno nezgodno zavarovanje kolektiva, po seznamu za delavce na odgovornejših in nevarnejših delovnih mestih oziroma delovnih mestih, kjer je večja možnost poškodb, kot električarji, skladiščni delavci, skladiščniki, vozači akumulatorskih vozil, viličarjev, zidarji, kurjači, vodilni delavci, remont elektromotorjev, nekateri ključavničarji iz delavnice in od remonta, mizarji, klepar, traktorist, delavci pri klime napravah, kurir,

- montažno zavarovanje, s katerim se zavarujejo strojni deli na skladiščanju in pa pri montaži,

- zavarovanje proti vlomom, tatvini in prenosu denarja.

Obvezno pa imamo zavarovane, kot že omenjeno, gasilce, 4 po številu, vse vrste motornih vozil in priklopnikov za odgovornost.

VREDNOST ZAVAROVANJA

Za prej omenjena zavarovanja smo v preteklem letu plačali približno 76 milijonov starih dinarjev. Prav gotovo je to velika postavka na stroških, vendar ne vem kdo bi tvegala, da ne bi sklenil zavarovanj. Zato moramo skrbno čuvati zaupano imovino, sebe, sodelavce pred nezgodami oz. škodo. Sredstva, ki smo jih vplačali za premije predstavljajo skupna vlaganja ustanoviteljev zavarovalnice, in je to takorekoč solidarnostno zavarovanje, o uporabi katerega bodo zavarovanci sami soodločali. Ne smemo se tudi zanašati na okolnost, da imamo sredstva v podjetju zavarovana, kajti velikokrat ali v največjih primerih zavarovalnina ne pokrije stvarne škode, zlasti če pride do zastoja obratovanja, ko se ne more ustvarjati dohodek in zastoj trajajo lahko dalj časa in ko ta-

kega zavarovanja sploh nima mo sklenjenega (takozvano šomažno zavarovanje), ker je zelo drago. Predvsem moramo skrbeti za požarno varnost, varnost pri delu in preprečevati še druge nevarnosti, da ne pride do škod, ki so lahko včasih za kakšno podjetje katastrofalne. Vse odgovorne osebe pa morajo skrbeti, da se tovrstni ukrepi v celoti izvajajo, prav tako morajo organi upravljanja oz. delavska kontrola stalno paziti in kontrolirati izvajanje vsakterega zavarovanja.

POZOR: PRAVOČASNE PRIJAVE

Nadaljnja dolžnost je, da odgovorne osebe (vodje sektorjev oz. oddelkov, vodje skupin, gasilci, vratarji) pravočasno oz. takoj prijavljajo pristojni službi (splošnemu sektorju) primere škod in očuvajo dokazila o povzročeni škodi, ocenijo škodo sami, oz. če je večja komisijsko, in dajo na razpolago ustrezne podatke. Tako pridejo v poštev vse vrste škod zaradi požara, tatvine oz. ropa, poškodbe oseb na delu in tudi izven dela za one, ki so kolektivno zavarovani, kajti osebe, za katere imamo sklenjeno kolektivno zavarovanje, uživajo to ugodnost, da pod določenimi pogoji, ki so določeni v zavarovalni pogodbi, prejmejo odškodnino tudi, če so se ponesrečili doma pri delu ali kjerkoli, okvara strojev, škoda nastala pri prevozu blaga, poškodba motornih vozil itd. Razumljivo je, če že pride do požara oz. do poškodb oseb ali stvari, da je naš interes, da pokrijemo škodo iz zavarovanja, zato jo moramo pravočasno uveljavljati pri zavarovalnici. Za prijavo škod smo pa že povedali, kdo je odgovoren in so te osebe po splošnih aktih podjetja disciplinsko in materialno odgovorne.

A. A.

Vratar-čuvaj je pomemben člen v dobri zaščiti podjetja.

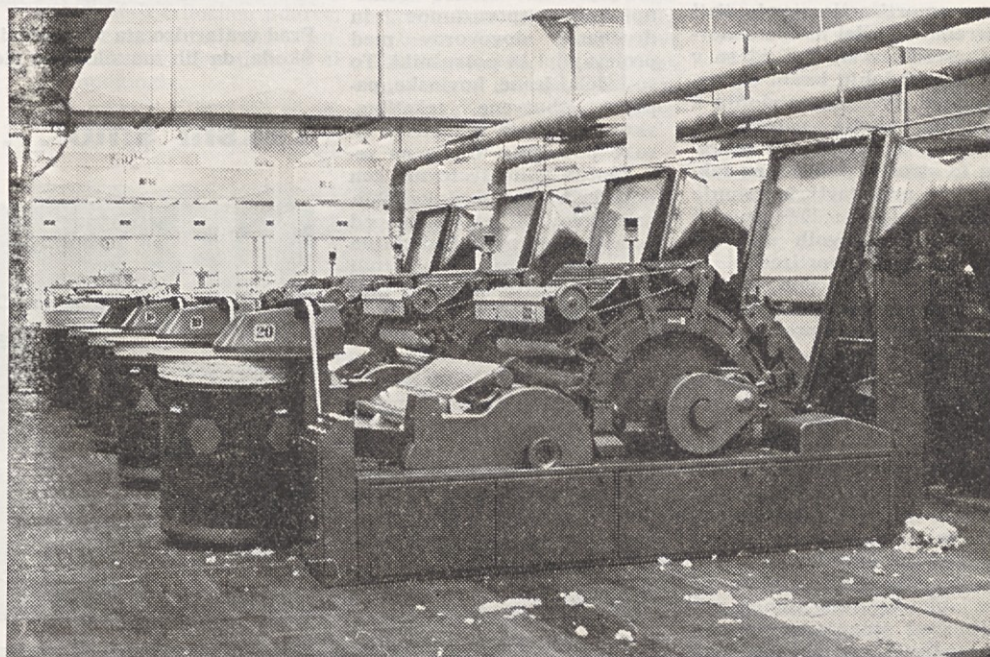
javnem prevozu (zakon o obveznem zavarovanju v prometu Ur. list SFRJ št. 11/68), posadke zrakoplovov in policijski gasilci morajo biti obvezno zavarovani proti posledicam nezgode. Dalje se obvezno zavarujejo uporabniki oz. lastniki motornih vozil, isto uporabniki in lastniki zrakoplovov — proti odgovornosti za škodo povzročeno drugim. Po ustavnih določilih zvezne in republiške ustave so bila vnešena v zavarovalstvo določila, tako določata ustavi kdo lahko ustanavlja skupnosti za zavarovanje premoženja in oseb pred enakimi oz. sorodnimi vrstami rizikov oz. škode. V zavarovalni skupnosti, v kateri se združujejo sredstva za zavarovanje premoženja ali oseb pred več različnimi vrstami rizikov ali škode, oblikujejo zavarovanci, ki združujejo sredstva za zavarovanje, posebne rizične skupnosti in združujejo sredstva v posebne zavarovalne sklade za tovrstno škodo. Zavarovanci v rizičnih skupnostih določajo sporazumno z drugimi zavarovanci v isti zavarovalni skupnosti (zavarovalnici), pod katerimi pogoji

Medsebojna razmerja družbenih pravnih oseb, ki združujejo sredstva v zavarovalni skupnosti, upravljanje te skupnosti in njeno poslovanje, urejajo samoupravni sporazumi o ustanovitvi skupnosti, njen statut ali drug samoupravni akt in zakon.

ZAVAROVALNI SISTEM

Naš namen ni, da bi podrobno opisovali ureditev zavarovalnega sistema. O njem smo že pisali v tovarniškem poročevalcu. Smatramo pa, da je nujno potrebno razložiti vsaj na kratko spremembe, ki jih prinašata novi ustavi SRS in SFRJ v zavarovanju. Pomen zavarovanja, ustanavljanje zavarovalnih skupnosti, pravice in obveznosti ustanoviteljev zavarovalnih skupnosti in nov pristop pri urejanju zavarovanja s samoupravnimi sporazumi so v glavnem važnejše novosti.

V mesecu marcu so bili sklicani iniciativni zbori rizičnih skupnosti, kamor so bile povabljene na sodelovanje preko delegatov večje delovne organizacije. Tudi naše podjetje je sodelovalo na iniciativnem zboru rizične skup-

Tudi na sodobnih strojih lahko pride do težjih poškodb.

Cene — naš vsakdanji problem

Gibanja v svetovnem in domačem gospodarstvu nas nenehno silijo k temu, da razmišljamo o cenah. Seveda najbolj o tistih, s katerimi se dnevno srečujemo, ni pa napak, če kot gospodarji tovarn in družbenega imetja razmišljamo tudi o njihovem izvoru.

Med ukrepi in dokumenti, ki naj doprinašajo k uspešnemu uresničevanju ekonomske politike v našem gospodarstvu, ima posebno mesto. Dogovor o sprova- nju politike cen, ki so ga nedavno podpisali predstavniki Zveznega izvršnega sveta in izvršnih svetov republik. Glavni pomen tega dokumenta je v tem, da daje osnove in pogoje za oblikovanje cen na širših samoupravnih odnosih. Pričakovati je, da se bo na ta način določanje cen v dokajšnji meri preneslo na proizvajalce.

Tekstilno industrijo problem cen tare še posebej zaradi podražitve surovin, o cenah končnih izdelkov pa teče sporazumevanje in dogovarjanje.

Vso to problematiko smo želeli nekoliko poglobiti spoznati, zato smo postavili nekaj vprašanj glavnemu direktorju tov. Mirtiču, ker so mu te stvari bolj poznane.

Kako se oblikujejo cene v svetu?

V glavnem imamo tri osnovne principe oblikovanja cen:

- tržnega
- planskega in
- tržno planskega.

Tržni sistem določanja cen uporabljajo v glavnem vse zahodne, to je kapitalistične dežele. Plansko določene cene postavljajo socialistične dežele vzhodne Evrope. Mešani plansko tržni sistem pa uporabljamo pri nas v Jugoslaviji in še nekaterih ostalih deželah v svetu.

Kaj vse vpliva na ceno nekega izdelka, storitve, surovine, stanovanja in podobnega?

Na ceno slehernega proizvoda vplivajo sledeči stroški:

— strošek za reprodukcijski material, v našem primeru je to osnovna surovina (bombaž, sintetična, cel vlakno)

— ostali materialni stroški (pomožni material, lektrika, goriva in maziva, rezervni deli itd.)

— amortizacija, to je tisti ovrednoteni del izrabe osnovnih sredstev strojev, ki se v nekem obdobju izrabijo oz. potrošijo. V novejšem obdobju z izredno hitrim napredkom tehnike in tehnologije postaja ta strošek pomemben faktor, saj predstavljajo stopnje amortizacije že 20 % in več vrednosti osnovnih sredstev S sredstvi amortizacije je podjetju omogočeno v enakem obsegu nadomeščati dotrajano strojno opremo z novo ali z drugimi besedami, razširjati enostavno reprodukcijo.

— Strošek osebnih dohodkov in prispevkov iz njih širši družbeni skupnosti (občini, republiki in federaciji). Osebnih dohodek posameznika pa je seveda odvisen od stopnje produktivnosti dela, to je delavčevih učinkov, ki so lahko večji ali manjši, odvisno od stopnje organizacije podjetja, sposobnosti strojev, učinkovitega nagrajevanja, medsebojnih odnosov v

podjetju, pogojev dela, sposobnosti delavcev itd.

— in kot zadnji strošek je še ostanek dohodka, to so skladi podjetja, ki so namenjeni za nadaljnjo razširjeno reprodukcijo, za družbeni standard in za povčanje obratnih sredstev, da podjetje finančno lažje posluje.

V zadnjem obdobju smo pričeli zelo hitremu povečevanju cen izdelkom, kar močno vpliva na standard delovnih ljudi. Kako in kdo v naši državi določa cene?

Že uvodoma sem omenil, da naš sistem oblikovanja cen temelji na nekaterih planskih določilih cen, ki jih določijo država v sporazumu z republikami. To so predvsem pomembni artikli za ohranitev določene stabilnosti življenjskih stroškov (na primer prehrabeni artikli, stanovanja, električna energija) in nekaterih osnovnih surovin (rud, gorivo, premog, železo, kovine in podobno). Cene ostalim proizvodom, ki se pojavljajo na trgu pa se oblikujejo na osnovi samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov med proizvajalci in potrošniki. To so izdelki lesne, kovinske, papirne, obutvene, tekstilne, skratka za vso industrijo široke potrošnje. Glede na zelo močan vpliv svetovnih cen nekaterih reprodukcijskih materialov, ki so odvisni od ponudbe in povpraševanja na svetovnem trgu, postaja tudi vse večja nužnost, da se tudi v naši državi postopno uveljavljuje liberalizacija, to je svobodno oblikovanje cen na osnovi ponudbe in povpraševanja v naših jugoslovanskih tržnih razmerah.

Družbeni plan je predvideval za leto 1973 povečanje cen široke potrošnje za 5 %, vendar so življenjski stroški izkazovali 23 % povečanje. Dogovor o oblikovanju politike cen pa predvideva naj bi letošnje cene ostale na lanskolletnem nivoju. Menite, da je to realna ocena?

Že lani smo bili v svetovnem merilu priča nekaterim znatnim povečanjem cen, kar je bilo posledica velike krizne situacije z oskrbo električne energije in trikratnem povečanju cen nafte. Vse to pa je imelo za posledico povečanje cen ostalih artiklov ter je posredno vplivalo tudi na inflacijske težnje. Odrzilo se je tudi na našem gospodarstvu, zato nismo bili v stanju obvladati politike cen. Ista gibanja, ki teže k povečevanju cen, so prisotna tudi v letošnjem letu in so opazna v prvih štirih mesecih. Zato lahko rečemo, da bodo cene tudi letos hitreje naraščale kot je predvideno z družbenim planom.

Cene prej ostajajo kljub že obetavnim napovedim še vedno nespremenjene, navzlic očitnim podražitvam bombaža iz sintetičnih vlaken. Dogovarjanja o cenah tekstilnih izdelkov so potekala v obliki dogovarjanja in sporazumevanja. Kje se je zataknilo?

Dejstvo je, da so se svetovne cene osnovnim surovinam, to je bombažu, volni in sintetični povečale za več kot sto odstotkov, da pa v Jugosla-

viji istočasno nismo rešili problema cen izdelkom iz teh vlaken. Določanje cen proizvodom je vezano na družbene dogovarjanje, to je na predhodno samoupravno sporazumevanje med proizvajalci in potrošniki preje in nato s sporazumi raznih institucij (Zveznega izvršnega sveta, Sekretariata za tržišče in pod.). Tu pri zadnjem pa do sporazuma, kljub očitni opravičenosti, ni prišlo. Celotno dokumentacijo o opravičenosti povečanja cen prej obravnavajo omenjeni družbeni organi in je pričakovati, da bo še v maju dokončno sklenjen samoupravni družbeni dogovor o povišanju cen prej.

Kako industrija v času »zamrznitve« cene uresničuje težnje po donosnem gospodarjenju. Potrošniki namreč ugotavljamo, da cene le niso tako »na hladnem«?

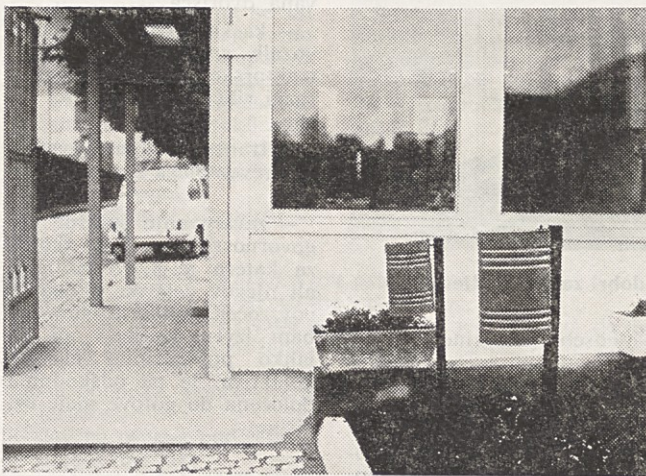
Že omenjena zamrznitev cen prej predstavlja za vse predilnice v Jugoslaviji velike težave, ki jih rešujejo na različne načine. Nekateri predilnice povečujejo izvoz, kjer dosegajo višje prodajne cene kot na domačem trgu, druge v veliki meri preve-

majo dodelavne ali tako imenovane »lon« posle (na primer naš za Sovjetsko zvezo), nekatere predilnice pa se dogovarjajo skupaj s potrošniki preje o povečanih cenah za skupne izvozne posle nekaterih izdelkov tekstilne industrije. Dejstvo je to, da so se cene tekstilnim izdelkom na trgu povečale že za približno 50 %, ker je bilo proizvajalcem tkanin, konfekcije in trikotazam omogočeno, da po obstoječem režimu določajo nove cene za nove vrste artiklov. Zvezni zavod za cene je zaradi nereagiranja na obstoječe zahteve tiho pristal na povečanje istih.

Enako se verjetno dogaja tudi v drugih panogah.

Je po vašem mnenju naše gospodarstvo sposobno do kraja uresničiti v Dogovoru predvideno svobodno oblikovanje cen na osnovi samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja?

Sam sistem določanja cen preko samoupravnega in družbenega dogovarjanja je zelo dolgotrajen, svetovne spremembe na področju cen pa so zelo dinamične in bi bilo zaradi tega realno, da bi se cene večini artiklov postopno sprostile. To bi v določenem času omogočilo normalnejše gibanje cen in ugodno vplivalo na naše gospodarstvo.

Pred vratnico sta nameščeni dve posodi za cigaretne ogorke. Škoda, da jih marsikdo ne vidi: Dokaz: kup ogorkov po tleh.

Takšni smo ...

Pločniki na nadvozu so urejeni, poleg njih zasajena tudi živa meja, le da je ob predilniški strani že na nekaterih mestih pohojena.

Zagotovljen prevoz

Osmega maja je bil s podjetjem SAP, Ljubljana sklenjen dogovor o prevozu naših delavcev z zasavskega področja na delo v podjetje.

Avtobus bo vozil na relaciji Trbovlje — Predilnica Litiča in sicer za delavce iz proizvodnje, tako kakor se bodo menjali v triizmenskem delu. Verjetno bo potrebno sproti, dokler stvari ne bodo utečene, sporazumno napraviti še določene spremembe in eventualne premestitve.

Zaenkrat bo prevoz brezplačen, potrebno bo še pripraviti izračune in upoštevati samoupravni sporazum, ki določa koliko mora posameznik plačati za prevoz.

Zagotovitev rednega prevoza delavcev s tega področja je nedvomno velika pridobitev za kolektiv in za počutje delavcev. Zaradi čakanja na vlake in na končnih postajališčih še na avtobuse, so delavke izgubile veliko dragocene časa in tudi zdravja. Avtobusni prevoz pa je ugoden tudi za člane kolektiva iz ostalih krajev ob tej progii, ki doslej sploh niso imeli možnosti prevoza z javnimi prevoznimi sredstvi, kar jim bo sedaj omogočeno, ali pa jim bo vsaj skrajšalo pot in čas prihoda na delo in z dela. Verjetno pa bo zagotovitev prevoza odprla tudi nove možnosti zaposlovanja delovne sile iz zasavskih krajev v naše podjetje.

Soglasje za občasno nočno delo žena

Delovne organizacije, ki zaposlujejo žensko delovno silo tudi za delo v nočnem času morajo vsako leto posebej zaprositi Republiški sekretariat za delo za izdajo soglasja za uvedbo nočnega dela žena. Soglasje izda ta organ šele na osnovi predhodnega mnenja Gospodarske zbornice in republiškega odbora sindikatov.

Sredi aprila smo prejeli soglasje k nočnemu delu žena v Predilnici Litija za leto 1974.

Kljub temu, da imamo izdelan elaborat o postopni ukinitvi nočnega dela žena, so pogoji v izdanem soglasju iz leta v leto zahtevnejši. Letošnje soglasje navaja sledeče: Delovna skupnost mora izpolnjevati predpisane splošne in posebne ukrepe in nor-

mative varstva pri delu in pogoje posebnega varstva žena. Na zdravniške preglede je treba poslati vse delavke, ki so bile zadnjič pregledane pred več kot tremi leti. Na nočno delo ne smejo biti razporejene delavke med nosečnostjo in z otrokom starij do enega leta. Na nočno delo razporejenim delavkam se mora zagotoviti topli obrok v ustrezni kalorični vrednosti ter jim mora biti zagotovljeno tudi varstvo otrok. Dodatek za nočno delo mora biti v skladu z določbo v samoupravnem sporazumu in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov. Delovna skupnost mora zagotoviti delavkam prevoz na delo in z dela. Tudi nočna izmena mora biti zasedena s strokovnimi delavci, ki so potrebni da nočno delo orga-

nizirano in nemoteno poteka. Nočno delo se mora upoštevati tudi pri neposredni odmeri letnega dopusta.

Večino gornjih pogojev že izpolnjujemo preostale bo treba v najkrajšem času še spraviti v življenje, vendar s tem problem nočnega dela, ki v našem podjetju sicer nekoliko plitveje sega v noč — še ni odpravljen. Po predvidenem programu mu bo treba postopoma predvideti tudi dejanski konec.

Kot že dolgo vemo, je rešitev edino v dragi investiciji, novogradnji in opremljenosti, po goj za to pa je denar. Ga bomo uspeli zbrati v sorazmerno kratko predvidenem času? Veliko je odvisno od tega, kakšne uspehe bomo želi pri poslovanju prihodnjih let in pomoči naše družbe v obliki dolgoročnejših kreditov.

V vsakem primeru pa moramo programsko usmerjati ustvarjena sredstva prihodnjih let v investicije za odpravo nočnega dela. Ne zato, ker to zahtevajo predpisi, zato, ker to želimo zaradi naših žena.

M. Kralj

V našem podjetju je nočno delo v troizmenskem delu krajše in šestkrat na teden, v štiriizmenskem delu pa je »globlje« v noč, toda le dvakrat tedensko

Novo občinsko vodstvo

Po opravljenih volitvah je bilo izvoljeno novo občinsko vodstvo v naslednjem sestavu:

predsednik občin skupščine — Jože Dernovešk, roj. 1936
podpredsed. občin. skupščine — Regina Kralj, roj. 1942
predsednik zbora združ. dela — Kres Janez, roj. 1939
predsednik zbora kraj. skupn. — Lavrin Jože, roj. 1940
predsednik družb. polit. zbora — Grošelj Jože, roj. 1934
sekretar občinske skupščine — Gorenc Anton, roj. 1923
predsednik izvršnega sveta — Hrovat Stane, roj. 1935

1. Hauptman Janko, predsednik komisije za volitve in imenovanja ter kadrovske zadeve

2. Dernovešk Jože, predsednik sveta za narodno obrambo

3. Boh Ivan, predsednik komisije za družbeno nadzorstvo

4. Maček Mojca, predsednik komisije za prošnje in pritožbe

5. Lovše Karel, predsednik komisije za odlikovanja in občinska priznanja

7. Pungerčar Stane, predsednik komisije za dograjevanje samoupravnega sistema

8. Hrovat Stane, predsednik komisije za verska vprašanja

9. Kepa Drago, predsednik komisije za preventivno vzgojo v cestnem prometu.

Zbor združenega dela je imenoval delegate v zbor združenega dela Skupščine Socialistične republike Slovenije:

- socialno-zdravstveno področje: POTOČAR dr. Metka
- področje državnih organov: URBIČ Slavko
- področje obrtnih in drugih dejavn.: LAJOVIĆ Marija
- področje kmetijske dejavnosti: RAZORSEK Jože
- področje prosvete in kulture: MEGLIČ Jože
- področje gospodarstva: Kres Janez, Mlakar Janez, Mali Franc, Očepek Tončka, Hauptman Marjan.

Člani kolektiva!

Udeležite se v čimvečjem številu proslave 50. obletnice zloma Orjune, ki bo 1. junija v Trbovljah.

Praznovanje 50. obletnice zloma Orjune v Zasavju

V revirjih se pripravljajo na praznovanje enega izmed najpomembnejših dogodkov iz bogate, revolucionarne zgodovine delavskega gibanja v revirjih. Prvega junija letos poteče namreč petdeset let od zgodovinskega spopada slovenskega delavstva s fašistično organizacijo »Orjuno«. Tega dne je slovenski proletarijat na čelu z revirskimi rudarji-delavci pod vodstvom Komunistične partije, skupno z delavskimi obrambnimi četami PAČ iz revirjev in Ljubljane zadal tej organizaciji odločilen udarec, od katerega se ta jugoslovanska fašistična organizacija ni več opomogla.

Dogodki v Trbovljah so se-

stavni del boja jugoslovanskega delavskega razreda proti takratnemu centralističnemu režimu v Jugoslaviji ter jugoslovanskemu nacionalizmu, ki ga je ponujala Orjuna, prežetega z brutalnostjo fašizma ter so kot taki pripomogli, da je bil obit prvi val fašizma v Jugoslaviji.

Dan 1. junij 1924. leta zato označujemo v zgodovini boja delavskega razreda kot pomemben dogodek in zmago delavskega razreda v zaustavitvi fašistično-nacionalističnega pohoda v takratni Jugoslaviji. Zato tudi stališče Izvršnega biroja Predsedstva ZK Jugoslavije, da ob 50-letnici zloma Orjune v Zasavju tem akcijam in borbi delav-

skega razreda po vsej državi damo vsejugoslovansko obeležje in pomen.

Praznovanje 50. obletnice zloma Orjune bomo v Zasavju obeležili z vseslovensko delavsko proslavo, ki bo na sam dan spopada, to je 1. junija 1974 v Trbovljah. Na proslavi, ki bi se jo naj udeležilo 25 do 30 tisoč ljudi iz vse Slovenije, bo govoril sekretar Izvršnega biroja predsedstva ZKJ tov. Stane Dolanc. Proslava bo sklenjena s kulturnim programom v katerem bo nastopilo 780 članov kulturnih skupin iz vsega Zasavja ter vseljuskim praznovanjem po končani proslavi.

Praznovanje 50. obletnice zloma Orjune v Zasavju bo tako pomenilo manifestacijo delavstva iz vse Slovenije s čimer bo izpričana vztrajna borba delavskega razreda za nov in drugačen svet, za nove družbene odnose na osnovah, ki so koncipirane v ustavi SFRJ in SRS.

Praznovanje 50. obletnice zloma Orjune bodo v Zasavju — Trbovljah trajno obeležili z odkritjem novega spomenika. Novi spomenik, ki bo postavljen na kraju samega spopada, to je pred muzejem ljudske revolucije v Trbovljah, bo sicer imel vsa obeležja spopada z Orjuno, vendar pa bo v svoji zasnovi pomenil življenje in borbo delavskega razreda, ki jo je le-ta prehodil in doživljal v pretekli zgodovini. Spomenik bo delo rojaka kiparja Stojana Batiča.

Polavtomatski embalarji stroj, ki smo ga nabavili pred kratkim, opravi eno operacijo — poveže trak v približno štirih sekundah.

Naši poslovni partnerji:

Obiskali smo

Krušik Valjevo

Petindvajset članov našega kolektiva, ki so jih izmed svojih članov izbrali Sindikalna podružnica, Društvo inženirjev in tehnikov in gasilci, je 13. in 14. aprila obiskalo podjetje »Krušik« v Valjevu in se tako odzvalo že drugemu povabilu njihove sindikalne podružnice.

Odločili smo se z potovanjem z avionom do Beograda in skoraj za večino je bil to tudi prvi zračni krst, ki so ga navse korajžno prestali. Lahko bi rekli celo, navdušeno. Na letališču nas je čakal avtobus gostitelja in predstavniki podjetja. Po dveh urah smo bili že v Valjevu. Pred vhomom v upravno zgradbo Krušika so nas pozdravili vsi vidnejši predstavniki TOZD tekstilnih strojev in tovarniškega sindikata. Nadaljnji sprejem je potekal natančno kot po protokolu. Pozdravni govori, in ostale vrljivosti, aperitiv in prigrizek in nato ogled tovarne. V enourni vožnji po mestu so nam pokazali tudi glavne znamenitosti Valjeva, ki jih ima mesto precej predvsem iz narodnoosvobodilne vojne, saj je v bližini Valjeva počila prva partizanska puška v državi.

VELIKAN V PARKU

V lepo negovanem parku so med visokim drevjem nameščeni tovarniški prostori. Videli smo le tri proizvodne hale, kjer izdelujejo tekstilne stroje, to je ena sedmih temeljnih organizacij združenega dela v pettisoč-članskem kolektivu. V ostalih izdelujejo še sanitarne armature, rudarsko opremo, jeklene akumulatorije, lovsko orožje in municijo, glavna dejavnost tovarne pa je namenjena po-

trebam naše armije. Zato je tudi režim v tovarni temu primeren. Glede na vrsto proizvodnje je v tovarni zaposlena pretežno moška delovna sila.

DESETLETNO POSLOVNO SODELOVANJE

Iz pozdravnega nagovora direktorja TOZD tekstilnih strojev povzemam naslednje: »Podjetje Krušik in Predilnico Litija veže preko deset let uspešnih poslovnih odnosov. Skoraj polovico vaših predilnih kapacitet je izdelano v naši tovarni. Zadovoljni smo, da se to sodelovanje iz leta v leto krepi v obojestransko zadovoljstvo. V tem času so se ustvarile med našima kolektivoma tudi trajne prijateljske vezi, ki še krepijo dobre poslovne kontakte. Če rečem, da je to prijateljstvo in vezi v korist obeh kolektivov, ter da naj ostane trajno, delim mišljenje svojih sodelavcev iz celotnega kolektiva.«

Prvi poslovni stiki s Krušikom datirajo celo iz leta 1957, ko smo pri njih poskusno kupili vretena, ter jim posredovali oceno teh za nadaljnjo proizvodnjo, nato pa je prišlo že do prvega naročila vreten za 11 prstančnih Müllhousem SACM strojev. V letu 1958 smo pri tem podjetju naročili za rekonstrukcijo predilnih strojev že separatorje, vodilce, čistilne valjčke

Posnetek za spomin pred upravno zgradbo »Krušika«.

in slično. Leta 1960 smo kupili tudi že prvih 10 prstančnih strojev, pet let kasneje pa dokupili še osem enakih strojev za predilnico II. V letih 1969/70 so nam dobavili 44 prstančnih strojev, in sicer za novo predilnico sintetike in 4 za obstoječo predilnico. V letu 1962 pa smo kupili še 8 prstančnih strojev za predilnico IV in dva flyerja. Sedaj smo podpisali pogodbo še za dobavo 4 prstančnih strojev in enega flyerja, ki jih bodo dobavili v začetku prihodnjega leta.

Sodelovanje s Krušikom je bilo ves čas dobro, lahko rečem v obojestransko korist. Krušik je kot dobavitelj spoštoval dogovorjene dobavne roke, za stroje predilnice sintetike pa so nam plačilo kreditirali celo na pet let. Tudi pri zadnjem naročilu smo se dogovorili za kreditiranje polovične vrednosti naročila za pet let, kar je dosti ugodnejše kot gotovinsko plačilo, ker se bodo stroji s proizvodnjo praktično sami odplačevali.

Kot dobri poslovni partnerji smo vsa leta omogočali novim kupcem Krušikovih strojev, da so si ogledali obratovanje že montiranih strojev v našem podjetju in jih z ugodnimi ocenami priporočali za nakup.

Mogoče bi bilo na tem mestu potrebno omeniti, da Krušik izdeluje tekstilne stroje po licenci znane nemške firme Zinser, ki stalno kontrolira kvaliteto teh strojev. Pod nazivom te firme jih tudi izvažajo v tuje dežele.

V KORAK S ČASOM

»S kvaliteto Krušikovih strojev smo zadovoljni«, pravi v našem podjetju. Ne nazadnje zaradi tega, ker jih sproti tehnološko izpopolnjujejo z dosežki tekstilne industrije v svetu in pa seveda zaradi tega, ker je mogoče dobiti potrebne rezervne dele, če jih seveda pravočasno naročimo.

Prvi njihovi predilni stroji so bili precej širše izvedbe, današnja ožja izvedba je že ena od ugodnih novosti. V Krušiku so nam pokazali tudi

nov tip predilnega stroja »Tip 317«, ki ima tangencialni pogon vreten in omogoča znatno povečanje produktivnosti. Te stroje so že prodali nekaterim tovarnam v državi (Tekstina, Ajdovščina) in že obratujejo, verjetno jih bomo v prihodnjih letih naročili tudi za naše podjetje.

V svoji redni proizvodnji pa imajo tudi že slične flyerje, kot jih imamo v naši predilnici, kupljene pri angleški firmi Platt. Prav tako pa osvajajo tudi proizvodnjo drugih tekstilnih strojev.

ODLICNI GOSTITELJI

Ob obisku v Valjevu smo se imeli tudi priliko prepričati o že tradicionalni srbski gostoljubnosti. Sobotno popoldne in nedeljo smo preživeli na Divčibaru, tisočmeterski vzpetini zahodno od Valjeva, ki spominja na naše Pohorje. Osebe hotela Maljen nas je gostilo z narodni-

mi specialitetami, večina od teh je pečena na žaru. Razpoloženja ni pokvarilo niti slabo nedeljsko vreme, saj nam je sobotno popoldne naklonilo toliko sonca, da smo si na krajših sprehodih ogledali lepo okolico in se naužili svežega zraka. Predstavniki tovarne so bili ves čas z nami in se močno trudili za naše dobro počutje. Ob slovesu smo nazdravili, za popotnico pa je vsakdo dobil še steklenico valjevske »prepečenice«.

Gostitelje smo ob tej priliki povabili naj še letos obiščejo naš kolektiv. Gotovo pa bo vsem udeležencem obisk pri gostoljubnih srbskih prijateljih ostal v lepem spominu. Zelimo, da bi bili ob povratnem srečanju tudi mi tako uspešni gostitelji in da bi se s temi srečanja dobre poslovne vezi s šeststo kilometrov oddaljenim poslovnim partnerjem še poglabile.

M. Kralj

Tekstilna industrija

Združevanje ali tesnejše sodelovanje?

Gospodarska zbornica, Republiški sindikat in tudi Poslovno združenje tekstilne industrije Slovenije so pokrenili akcijo za združevanje in povezovanje slovenske tekstilne industrije.

Splošna težnja k združevanju stremi za tem, da bi se določile glavne smernice določenih panog, uskladičve in specializacija proizvodnje, prilagajanje tržišču, hitrejši razvoj in podobno.

Poslovno združenje tekstilne industrije Slovenije, ki obstaja že preko deset let do neke mere že povezuje slovensko tekstilno industrijo. Je pa slovenska tekstilna industrija v večini primerov že specializirana in formirana v dokončnih oblikah. Najbrž zato ni velike verjetnosti, da bi se obstoječe delovne organizacije v večji meri združevale. Uspešneje bi verjetno bilo še nadaljnje in še tesnejše medsebojno poslovno sodelovanje in povezovanje, česar smo se že doslej močno posluževali v obliki skupnega načrtovanja proizvodnje, investicij, izvoza, nakupa surovin, raziskovanje tržišča in podobno. Zato bo najbrž tudi nadaljnja akcija potekala v tej smeri. Obstajajo pa tudi nekatere težnje za združevanje po določenih področjih kot so Gorenjska, Dolenjska, Štajerska in podobno.

Trenutno obdeluje to vprašanje skupna komisija Gospodarske zbornice in sindikatov, ki bo tudi na osnovi ankete med delovnimi organizacijami pripravila konkretniji predlog za obravnavo.

Slovenca najdeš povsod. V Valjevu se nam je pridružil naš domačin polkovnik Bogomir Dernovšek z Brega.

Predstavljamo vam

Boruta Komotarja

Starost: 23 let, še letos
Delovni staž: dve leti,
po odsluženju vojaškega
roka

Poklic: tekstilni tehnik

Delovno mesto: rezervni
mojster v predpredilnici.

To so nekateri osnovni podatki mladega tekstilca, našega štipendista, ki je po končani šoli pričel z delom v našem podjetju. Bo pri tem delu ostal, ga mika nadaljnji študij, kako se je vživel v delo, o tem naj bi potekal najin razgovor.

Delate na izmenah?

»Kadar so ostali štirje mojstri v predpredilnici na delu, delam samo dopoldne, oni se menjajo na štirih izmenah. Ko pa je kdo zaradi dopusta ali bolezni odsoten, delam na izmenah, kako je pač potreba.«

Kakšno je v glavnem vaše delo na dopoldanski izmeni?

»Pomagam pri delu remontnim ključavničarjem, kontroliram valjčke, opravi nabave iz skladišča in podobno.«

In zaslužek?

»Jaz sem zadovoljen. Če delam samo dopoldne,

zaslužim tako od 330 do 340 starih tisočakov na mesec, odvisno od indeksa. V izmenskem delu pa približno petdeset tisoč več zaradi nočnega dodatka in izmenskega dela, tudi preko štiristo je že naneslo.«

Ste želeli delati v kakšnem drugem oddelku, ali ste zadovoljni v predpredilnici?

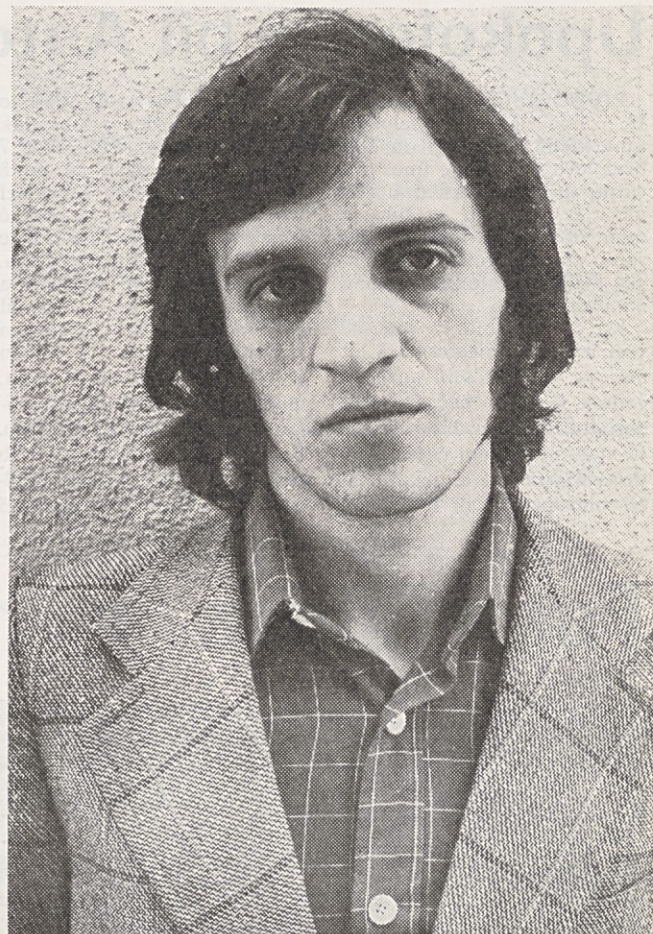
»Tukaj sem zelo zadovoljen, dober oddelek je to, sodobni stroji, mislim da so najmodnejši.«

Toda starostni povpreček zaposlenih je tu precej visok, bolj malo je mladih. Je zaradi tega začetniku težje vzpostaviti stik z ljudmi ali voditi delo kadar je to potrebno?

»Ne, ravno zaradi tega ne. Posebno starejše delavke točno vedo, kaj in kako je treba delati, z njimi ni nobenega dela, z mladimi je treba nekoliko več.«

Že, ko mi je zadnjič ena od starejših predic rekla: »Fejst fant je tale naš Borut«, sem si mislila, da so ga tudi one kar dobro sprejele medse.

Borut je bil v času šolanja na Srednji tehnični

Praktično in podrobno poznavanje strojev je za mojstra osnovnega pomena.

tekstilni šoli v Kranju naš štipendist in priden dijak. Pa tudi eden tistih, ki se je brez pomisleka odločil za delo v proizvodnji po končanem šolanju.

Je tudi vas preganjala mise! na nadaljnji študij?

»Ne, imel sem se namen zaposliti.«

Ste si predstavljali takšno delo, kot ga opravljate sedaj?

»Sem. Oče in mama sta zaposlena v Predilnici, zato sem poznal delo in razmere v tovarni, in še počitniška praksa vsako leto. Tako je, kot sem si predstavljal.«

Zakaj po vašem mnenju mika tekstilce nadaljnji študij na različnih visokih šolah?

»Višja šola pomeni karsneje tudi večji zaslužek. Mogoče tudi zaradi odlaganja zaposlitve, izmenskega dela, odlaganja vojaščine.«

Tudi zaradi razlike med Kranjem in Litijo?

»Najbrž tudi. Razvedrila, mislim kino, ples, zabavne in kulturne prireditve, tega je v Kranju veliko več. V Litiji so le gostilne, puščobna kino dvorana z zapoznelim sporedom, to je vse, in veliko premalo za življenja in zabave željnega mladega človeka — sva modrovala skupaj.

Odgovarjal je počasi in premišljeno, sem in tja je prižgal cigareto.

Mislite že na svoj avto?

»Še ne, z denarjem moram malo pomagati k dokončanju hiše. Prej so starši pomagali meni.«

Priznati moram, da tako modrega odgovora nisem pričakovala. Mislim pa, da so njegovo modrost slutili tudi komunisti, ki so ga imenovali izmed svojih članov za mentorja mladinski organizaciji v podjetju.

Ste na tem področju že kaj začeli?

»Predsednica in podpredsednik mladinskega aktiva sta odsotna, prva na seminarju, drugi bolan, zato še nismo storili veliko. Okrasili smo le tovarno za prvi maj.«

Zadovoljna sem bila, da sem naletela na zadovoljnega tekstilca na njegovem delovnem mestu. Gotovo pa sta zadovoljna tudi njegova starša, da bo sin nadaljeval tam, kjer onadva delata že pol življenja. Skoraj gotovo pa bi lahko tako odgovarjal čez nekaj let tudi kateri izmed letošnjih ali lanskih absolventov tekstilne šole, ki še oklevajo prebiti tretjino dneva med ropotanjem predilniških strojev.

M. Kralj

Kadrovske vesti

PRIŠLI V MESECU APRILU 1974

1. 4. 1974 Jakuš Helena	Valvazorjev trg 17	čistilna kolona
1. 4. 1974 Demec Franc	Veliki vrh n. h.	remont suk.
1. 4. 1974 Grilj Janez	Graška c. 43	remont suk.
1. 4. 1974 Mandić Anica	Trbovlje,	predilnica
	Ob železnici 19	sintetike/2
2. 4. 1974 Šinkovec Magdalena	Grbinska c. 38	predilnica
		bombaža/2. izm.
8. 4. 1974 Berčon Vinko	Smartno, Jelša 5	zidarska sk.
8. 4. 1974 Tomazino Franc	Cerovica 5	remont suk.
8. 4. 1974 Zgonc Vinko	Veliki vrh 15	zidarska sk.
8. 4. 1974 Drnovšek Stanislava	Zagorje, Savska 5	sukalnica
		3. izmena

ODŠLI V MESECRU APRILU 1974

10. 4. 1974 Babič Dušan	Trg na Stavbah 1	odhod v JLA
30. 4. 1974 Zaman Franciška	Ustje 14	odpoved
		delavca
26. 3. 1974 Čilenšek Darko	Šmarska c. 12	izključitev
2. 4. 1974 Izlakar Edvard	Zg. Jablanica 12	invalidska
		upokojitvev

V MESECU APRILU JE UMRLA NAŠA UPOKOJENKA:

Turenšek Ana

Litija, Brodarska c. 6

J. T.

Upokojen je bil Anton Pivec

PIVEC Anton se je rodil 12. 6. 1913 v Perovem selu pri Šmartnem. Oče je bil invalid brez leve roke in je imel privatno ključavničarsko delavnico. Iz te obrti je bilo le malo dohodkov, mati ni bila zaposlena in številna 10-članska družina se je zelo skromno preživljala.

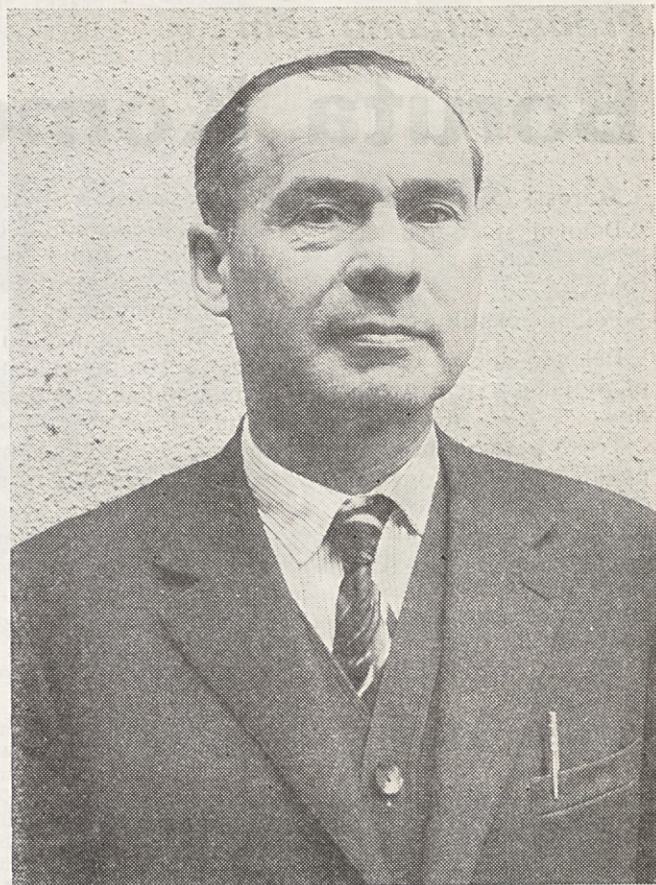
Ko mu je bilo 2 leti, je vzel njega in njegovega 5 let starega brata k sebi neki sorodnik v Mirno peč. Pri tem sorodniku je živel do 14. leta starosti. V tem času je videl svojo mamo le nekajkrat. Ni bilo prilike in možnosti,

da bi se obiskovali. Peš je bilo predaleč, denarja za vlak pa ni bilo. Ko je bil star 7 let, je moral pasti že po 8 glav živine. Oče je prišel ponj, ko ga je rabil za pomoč v svoji delavnici. Tu se je tudi izučil za ključavničarja. Pri očetu je delal do 19. leta starosti. Takrat se je zaposlil pri Pavlin Jožetu v Trebnjem kot ključavničar. Ta Pavlin je bil bogataš. Imel je mlin, gostilno, kovaško-ključavničarsko delavnico in mesarijo. Poleg dela v delavnici, je ob nedeljah moral pomagati kelnariti v gostilni. Tu je bil 5

let. Nato je bil nekaj časa pri železnici v Ljubljani kot ključavničar v kurilnici. Poleg teh del pa je moral opravljati še razna druga dela kot npr. betoniranje in podobna gradbena dela. Leta 1940 je moral za en mesec na orožne vaje v Beli Manastir pri Osijeku. Tu so kopali jarke in pletli bodeče ograje za državno mejo. Ko se je vrnil z orožnih vaj, ni več dobil zaposlitve. Bil je nekaj časa doma, nato pa se je za nekaj mesecev zaposlil pri gradnji šole na Sv. Planini nad Zagorjem. Krivil je betonsko železo in pomagal pri gradbenih delih. Nato je v časopisu zasledil, da išče delavce ključavničarska delavnica Knaflič — Mirtič v Novem mestu. Tu je bil sprejet in delal do začetka II. svetovne vojne. Med vojno ta delavnica ni obratovala. Odšel je domov. Zatem je dobil poziv iz nemškega urada za delo in je moral za 1 mesec na delo v kamnolomu v Leskovci, nato h gradnji ceste pod Jezerskim — eno leto, potem pa je bil razporejen v tekstilno tovarno Jugočeško Kranj za en mesec, od tam pa poslan s skupino 12 ključavničarjev v strojno tovarno Berlin na tečaj za strojne ključavničarje, ki je trajal približno eno leto. Po vrnitvi iz tega tečaja je bil spet zaposlen v Jugočeški do konca vojne. Po osvoboditvi je bilo obratovanje te tovarne ustavljeno, zato se je vrnil domov. Doma je bil do leta 1956, ko se je zaposlil v Radohovi vasi v čistilnici semen Kmetijskega posestva na Selu. Tu je delal do leta 1958. V našem podjetju se je zaposlil 3. 2. 1958 v mehanični delavnici kot ključavničar in bil tu zaposlen do upokojitve 31. 12. 1973.

Pisana je bila pot v življenju tov. Pivca. Čeprav je moral vse življenje delati, pa vendar ni mogel zbrati skupaj toliko let, da bi imel polno pokojnino. Zato tov. Pivec tembolj čuti spremembe v današnjem sistemu. V našem podjetju se je zelo dobro počutil in ni bilo več negotovosti za delo, ki ga je spremljala vse življenje. Povedal nam je, da se življenja mladih včasih in danes ne da primerjati. Takih možnosti za delo, izobraževanje, zagotovljeno zaposlitev, kot jih imajo mladi danes, ni bilo nikoli prej. Besede tov. Pivca niso bile prazno hvalisanje današnji ureditvi, pač pa so bile govornje iz lastnih izkušenj, iz problemov in težav, ki jih je on kot mlad človek moral doživljati.

Danes živi zadovoljno v krogu svoje družine. Zena doma gospodinja, dva sinova sta že zaposlena, hčerka pa še obiskuje osnovno šolo. Želimo mu, da bi med svojimi preživel še mnogo zdravih in zadovoljnih let.

Bonton

Obiskovanje bolnikov

V delovnih organizacijah je običaj, da predstavniki podjetja, sindikata ali sodelavci obiščejo bolne sodelavce. Zaradi tega ne bi bilo slabo poznati nekaj pravil bontona o obiskovanju bolnikov, ker lahko včasih z nenamerno napako pokvarite razpoloženje bolnemu človeku, čeprav ste ga želeli z obiskom razvedriti in razveseliti.

Osnovno pravilo narekuje, da se pri bližnjih sorodnikih poznimate, če je obisk sploh zaželen. Če je, se je treba izogibati obiskom v velikih skupinah. Tak obisk le redko lahko razveseli bolnika, ker se bodo obiskovalci prevrivali po sobi, nihče od njih pa se ne bo mogel v miru pogovoriti z bolnim tovarišem.

Pri obiskih bolnika je treba upoštevati, da ga obisk tudi utruja. Zato se na obisku ne zadržujte več kot deset do petnajst minut.

Bolniku ni potrebno za vsako ceno prinašati sladkarij, sploh pa, če zagotovo ne veste, če jih lahko uživa. Najbolje in nezmotljivo je prinesiti cvetje, vendar ne močno dišečega. Ni pa priporočljivo priti na obisk s cvetjem, če je le še malo možnosti, da bi bolnik bolezen preživel.

Ob obisku bolnika je treba pogovor uravnati tako, da mu pripovedujete le o bolj veselih novicah, ker optimizem na bolnika dobro deluje.

Z bolniki se pogovarjamo tiho, posebno v bolnicah, če v sobah leži po več pacientov. V razgvooru se izogibajte neugodnim temam ki bi ga lahko vznemirjale, posebno se ne pogovarjajte o slabih znakih njegove bolezni.

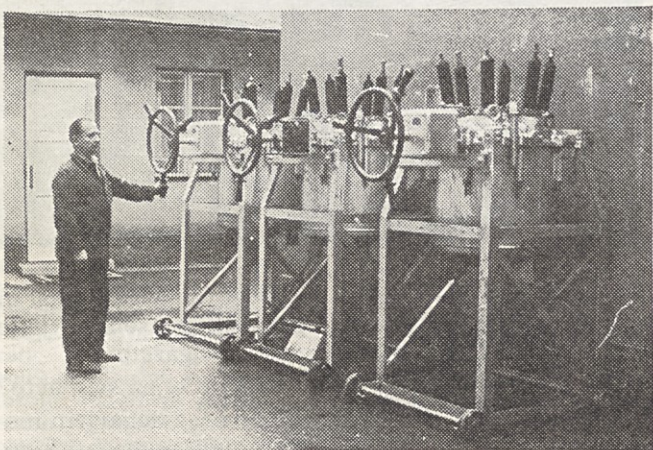
In kaj če se boste sami nekoč znašli na mestu bolnika?

Če greste v bolnico na zdravljenje ali operacijo, vzemite s seboj le najpotrebnejše stvari, ne cel kovček, kakor da greste na turistično potovanje. Vsekakor pa bolnice ne smete smatrati za hotel, pa tudi bolničark in ostalega osebja za hotelsko služinčad. Zato jih ne nadlegujte brez potrebe s pozivi ali neumestnimi zahtevami.

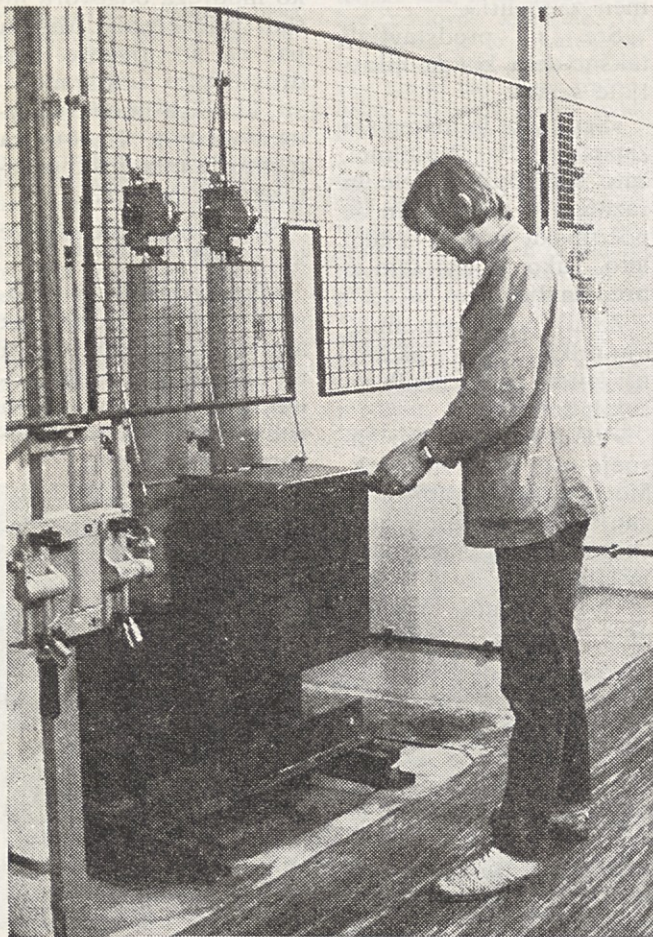
Če ste v sobi z drugimi bolniki, bodite z njimi prijazni, a vendar ne vsiljivi. Ne vznemirjajte jih takrat, ko si žele počitka ali v miru prebrati časopis.

V blonicah se ne daje napitnina, vendar ne boste zgrešili, če boste ob odhodu dali bolničarki, ki vas je v času zdravljenja negovala, neko manjše darilo v znak pozornosti.

Fotokronika

Dotrajana stara oljna visokonapetostna stikala, ki niso bila več varna za obratovanje, smo morali zmenjati ...

Z novimi malooljnimi stikali HG-7/8, ki so bolj varna, funkcionalna in zanesljivejša.

REBUS

